

MER-Î HUKUKUN BOŞANMADA EKONOMİK ŞİDDET UNSURU

Bütün dünyada ve Türkiye’de maalesef boşanma oranları her geçen gün artan bir ivme kaydetmektedir. Toplumlar, çağdaşlaşma akımının getirdiği bu meselenin çözümü maksadıyla gerek eğitim alanında gerekse diğer alanlarda iyileştirmeler, yenilemeler yapmaktadırlar.

Boşanma olgusunun mühim boyutlarından bir tanesi de hukukî boyuttur. Çünkü evlilik ve boşanma kişinin medenî halinde köklü değişiklikler getiren iki hukukî haldir. Şöyle bir örnek verebiliriz ki 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun kefalet sözleşmesini düzenleyen hükümlerinden 584. maddesine göre eşlerden biri ancak diğer eşin yazılı rızasının varlığı halinde kefil olabilmektedir. Dolayısı ile evlilik ve boşanma hususları kişinin haklarını kullanması ve borç altına girebilmesi bakımından dahi belli sınırlar getirebilecek derecede mühimdir.

Bu derece mühim bir hukukî vakayı iyi tahlil edebilmek, her ne kadar en son çare olması arzu edilse dahi, bu sürecin taraflara en az zarar verilebilmesi açısın-

dan faydalıdır.

Bu bakımdan aşağıda Yargıtay kararları eşliğinde boşanma sebeplerinden ekonomik şiddet unsurunu inceleyeceğiz.

Başlığımızla sınırladığımız boşanma sebebi 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nda açıkça yazılı olan bir madde değildir. Kısacası söz konusu kanunda ekonomik şiddet

diye bir kavram bulunmamaktadır. Bu kavram Türk Medeni Kanunu’nun “Evlilik Birliğinin Sarsılması” başlıklı 166. Maddesinin Yargıtay tarafından yorumlanması neticesinde belli bir sistematığe oturtulmuştur.² Dolayısı ile biz ekonomik şiddetten bahsederken aslında kanunda tanımlanan evlilik birliğinin sarsılması kavramının belli bir kısmı hakkında bahis açmış bulunuyoruz.

Şiddet kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre “a. 1. Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik..., ... mec. Duygu veya davranışta aşırılık...” şeklinde³ tanımlansa da elbette ki boşanma açısından ekonomik şiddet kavramı biraz daha hususî bir manada kullanılmaktadır.

Nitekim 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’unun 2. maddesine göre şiddet: “...Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı...” şeklinde tanımlanmaktadır.

Dolayısı ile Türk Medeni Kanunu, bağlantılı kanunlar ve Yargıtay içtihatları bakımından şiddet ekonomik, duygusal, psikolojik vb. tarzda olabilmektedir.

Evlilik birliğini temelinden sarsan davranışlar arasında ekonomik şiddet de yer almaktadır.

Hemen belirtelim ki bu tür tutum ve davranışların tamamı boşanmaya sebep olacak derecede kabul görmeyebilir. Ekonomik şiddetin evlilik birliğini temelinden sarsması ve ortak yaşamın çökmez hale gelmesi gerekmektedir. Bu bakımdan her evli çift için bu olguların kendi şartları içinde somut olaylar ışığında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirme neticesinde hâkimde, evliliğin eşler tarafından artık yürütülemez kanaatinin var olduğu intibainin oluşması halinde mahkeme evlilik birliğinin temelinden sarsılması ile boşanma kararı verilebilmektedir.⁴

Bu girişten sonra Yargıtay kararlarına yansımış ekonomik şiddet kavramına göz atabiliriz. Şu hususu da ifade etmek gerekir ki aşağıda sayılan ekonomik şiddet şekilleri sınırlı sayıda değildir.

Türk Medeni Kanunu’nun 185. Maddesinin 3. Fıkrasına göre eşler birlikte yaşamak, birbirlerine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar. İşte bu sadakat ve yardımcı olma zarureti ekonomik bakımdan da eşlere bir takım mesuliyetler yüklemektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun Üçüncü Bölümünde “Evliliğin Genel Hükümleri” başlığı altında eşlere bir takım haklar tanınmış ve yükümlülükler yüklenmiştir. Türk Medeni Kanunu’nun 185. Maddesinin 3. Fıkrasına göre eşler birlikte yaşamak, birbirlerine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar. İşte bu sadakat ve yardımcı olma zarureti ekonomik bakımdan da eşlere bir takım mesuliyetler yüklemektedir.⁵ Ekonomik şiddet halleri ve filleri yukarıda bahsettiğimiz gibi sınırlı sayıda değildir. Ancak örnek olması bakımından Yargıtay’ın bu konudaki birkaç kararından bahsetmemiz gerekmektedir.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 28/05/2002 tarihli bir kararında davalı eşin evine bakmamasını ekonomik şiddet kapsamında değerlendirip davacıyı boşanma davası açmakta haklı bulmuş ve tarafların

boşanmalarına karar vermiştir.⁶

Keza bir başka kararında "...davalı kocanın karısını baba evine gönderdiğini, karısı ve çocuğunun infak ve iaşesini sağlamadığı..." gerekçesi ile eşleri evlilik birliğinin devamına zorlamaya kanunen imkân kalmadığından ötürü tarafların boşanmalarının yerinde olduğuna hükmetmiştir.⁷

Bir başka kararında Yargıtay "...devamlı surette alkol alan ve evin eşyalarını satan..." davalı kocaya karşı davacıyı haklı bulmuş ve eşlerin ortak hayatını temelinden sarsan bu davranışların evlilik birliğinin devamına imkân vermediğinden hareketle davacı eşi davasında haklı bulunmuştur.⁸

20/12/2005 tarihli başka bir kararında Yargıtay kocanın aşırı derecede tasarruflu davranışlarından diğer bir deyişle kocanın, elindeki parayı harcamaya kıyamayan, cimri, paragöz, eli sıkı, hasis, kısmık, nekes, pinti, sıkı, varyemez⁹ davranışlarından ötürü evlilik birliğine ilişkin görevlerini yerine getirmediği gerekçesi ile tarafların boşanmalarına karar vermiştir.

Yargıtay'ın birçok kararında ekonomik şiddet kapsamında saydığı tutum ve davranışlardan bir tanesi de bağımsız konut (ayrı ev açmak) sağlamamaktır.

Ancak şunu belirtmek gerekir ki bağımsız konut sağlamamak tek başına boşanma sebebi teşkil etmez. Bu tutumun karşı tarafta evlilik birliğini temelinden sarsacak ve ortak yaşamı çekilmez hale düşürecek bir takım sonuçlara sebebiyet vermesi gereklidir.

Bu anlamda bağımsız ev temin etmediği,¹⁰ eşini köyünde kendi annesi ve babası ile oturmaya zorladığı,¹¹ davacının kendi ailesi ile davalı arasında sürtüşme olmasına rağmen bağımsız ev temin etmediği¹² gibi birçok gerekçe ile boşanma kararı verilmiştir.

Ekonomik şiddetin bir başka boyutu ise borçlandırıcı davranışlar ve çalışma ile ilgili meselelerin bulunmasıdır. Bu bağlamda aşırı borçlanmak ve borçlarını ödememek, alacaklıların diğer eşi borçlardan ötürü rahatsız etmesi¹³ ya da eve devamlı haciz gelmesine sebebiyet vermek de ekonomik şiddet örneklerindedir.¹⁴ Bunlara ilaveten kumar oynamak,¹⁵ evdeki eşyaları kumara vermeye başlamak¹⁶ diğer bir ekonomik şiddet şeklidir.

Yukarıda bahsettiğimiz üzere Türk Medeni Kanunu eşlere bir takım haklar tanımış ve bununla birlikte yükümlülükler de yüklemiştir. Eşlerin evlilik birliğinin giderlerine güçleri oranında emek ve mal varlıkları ile katılmaları da söz konusu kanunun 186. maddesinde düzenlenen hususlardan bir tanesidir. Bu bakımdan herhangi bir işte çalışmayan eşe karşı diğer tarafın boşanma davası açma hakkı bulunmaktadır.¹⁷ Çalışmak bir gereklilik olmasına rağmen zorla çalıştırmak ise tam aksine ekonomik şiddet örneklerinden bir tanesi olabilmekte ve boşanma sebebi teşkil edebilmektedir.¹⁸ Keza çalıştırmamak,¹⁹ işten çıkartılmasına sebebiyet vermek²⁰ ve son örnek kaabilinden evlilik yaşamı ile bağdaşmayacak yerlerde çalışmak²¹ dahi boşanma davasında ekonomik şiddet bağlamında değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak boşanma hukuku bakımından şiddet sadece fizikî anlamda değil; fakat psikolojik, sosyal, cinsel, ekonomik vb. birçok görünümde ortaya çıkabilmektedir. Bütün bu şiddet şekillerinden ekonomik şiddetin varlığı halinde de yukarıda bahsettiğimiz üzere evlilik artık çekilmez, yürütülemez ölçüde sarsıldığı takdirde en son çare olarak eşlerin boşanmasına karar verilmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Kaynakça

Gençcan, Ömer Uğur: **Boşanma Tazminat Nafaka Hukuku Bilimsel Açıklama ve İçtihatlar**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010.

Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&gu-id=TDK.GTS.566dc212289841.61822337,10 Aralık 2015.

Yargıtay Kararları

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 28/05/2002 tarihli, 1608 Esas ve 7160 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 07/06/2002 tarihli, 6536 Esas ve 7756 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 14/07/2009 tarihli, 2008/11799 Esas ve 2009/14055 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 05/04/2004 tarihli, 2004/3006 Esas ve 2004/4273 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 05/07/2004 tarihli, 7976 Esas ve 8869 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 01/02/2002 tarihli, 2002/321 Esas ve 2002/1050 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 18/03/2004 tarihli, 2004/2070 Esas ve 2004/3481 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 04/12/2007 tarihli, 2006/21356 Esas ve 2007/16919 Karar sayılı kararı.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı, 27/09/2000 tarihli, 2000/2-1151 Esas, 2000/1177 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 03/11/2004 tarihli, 11699 Esas ve 12970 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 11/11/2004 tarihli, 11941 Esas ve 13431 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 21/03/2002 tarihli, 2002/3342 Esas ve 2002/4041 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 18/10/2006 tarihli, 7329 Esas ve 14270 Karar sayılı kararı.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 28/03/2013 tarihli, 2013/4708 Esas ve 2013/8647 Karar sayılı kararı.

Notlar

- 1 Ömer Uğur Gençcan, **Boşanma Tazminat Nafaka Hukuku Bilimsel Açıklama ve İçtihatlar**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010, s. 303.

- 2 Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi)
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&gu-id=TDK.GTS.566dc212289841.61822337,10 Aralık 2015.
- 3 Gençcan, a.g.e., s. 282-285.
- 4 A.g.e., s. 374.
- 5 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 28/05/2002 tarihli, 1608 Esas ve 7160 Karar sayılı kararı.
- 6 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 07/06/2002 tarihli, 6536 Esas ve 7756 Karar sayılı kararı.
- 7 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 14/07/2009 tarihli, 2008/11799 Esas ve 2009/14055 Karar sayılı kararı.
- 8 Gençcan, a.g.e., s. 379.
- 9 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 05/04/2004 tarihli, 2004/3006 Esas ve 2004/4273 Karar sayılı kararı.
- 10 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 05/07/2004 tarihli, 7976 Esas ve 8869 Karar sayılı kararı.
- 11 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 01/02/2002 tarihli, 2002/321 Esas ve 2002/1050 Karar sayılı kararı.
- 12 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 18/03/2004 tarihli, 2004/2070 Esas ve 2004/3481 Karar sayılı kararı.
- 13 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 04/12/2007 tarihli, 2006/21356 Esas ve 2007/16919 Karar sayılı kararı.
- 14 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı, 27/09/2000 tarihli, 2000/2-1151 Esas, 2000/1177 Karar sayılı kararı.
- 15 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 03/11/2004 tarihli, 11699 Esas ve 12970 Karar sayılı kararı.
- 16 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 11/11/2004 tarihli, 11941 Esas ve 13431 Karar sayılı kararı.
- 17 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 21/03/2002 tarihli, 2002/3342 Esas ve 2002/4041 Karar sayılı kararı.
- 18 Gençcan, a.g.e., s. 390.
- 19 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 18/10/2006 tarihli, 7329 Esas ve 14270 Karar sayılı kararı.
- 20 Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 28/03/2013 tarihli, 2013/4708 Esas ve 2013/8647 Karar sayılı kararı.